

NOTAT

Finanstilsynet

18. december 2020

J.nr. 62724-0140

/tak

Redegørelse om temaundersøgelse: Opgørelse af LCR-nævneren

Finanstilsynet gennemførte i foråret og sommeren 2020 en undersøgelse af 12 pengeinstitutters opgørelse af udvalgte ud- og indgående pengestrømme, som indgår i beregningen af institutternes lovmæssige likviditetskrav, LCR-kravet¹. Grundsubstansen i dette krav er, at et institut altid skal have nok likvide aktiver (fx statsobligationer og højlikvide realkreditobligationer) til at kunne klare deres likviditetsbehov de næste 30 dage - også selv om forholdene udvikler sig negativt.

Formålet med undersøgelsen var at undersøge, om pengeinstitutterne opgør de relevante pengestrømme i overensstemmelse med LCR-forordningen og dermed, om det rapporterede likviditets-nøgletal, LCR, giver en retvisende billede af institutternes evne til at imødegå et likviditetsstress.

Finanstilsynets fokus har været på de pengestrømme, der har størst betydning for opgørelsen af LCR-kravet. Det kan være fordi, de udgør en væsentlig andel af institutternes rapporterede pengestrømme, eller fordi en fejlklassificering kan have en væsentlig betydning for det samlede LCR-krav.

Finanstilsynet har således haft fokus på institutternes kategorisering af detailindskud, der for langt de fleste institutter udgør en meget væsentlig andel af institutternes finansiering. Derudover har fokus været på institutternes opgørelse af ud- og indgående pengestrømme i tilknytning til derivatforretninger mv. og endelig opfyldelse af grundlæggende kriterier for indregning af kontraktuelle indgående pengestrømme.

¹ I medfør af LCR-forordningen; Kommissionens delegerede forordning (EU) 2015/61 af 10. oktober 2014 om supplerende regler til forordning (EU) nr. 575/2013 for så vidt angår likviditetsdækningskrav for kreditinstitutter

Formålet har derudover været at undersøge, om pengeinstitutternes opgørelse af deres LCR lever op til ledelsesbekendtgørelsens² bestemmelser om forretningsgange og dokumentation.

Temaundersøgelsen viser, at pengeinstitutterne overordnet set efterlever LCR-forordningens bestemmelser ved opgørelsen af de undersøgte pengestrømme. Finanstilsynet finder dog enkelte fejl i opgørelsen af udvalgte likviditetsstrømme, ligesom forretningsgange og dokumentation ofte er mangelfulde.

Det er Finanstilsynets vurdering, at de identificerede fejl og mangler kun har begrænset betydning for institutternes LCR-opgørelse og ikke i den aktuelle situation med store likviditetsreserver påvirker institutternes overholdelse af det regulatoriske LCR-krav.

Finanstilsynet finder det imidlertid vigtigt, at institutterne benytter den gunstige likviditetssituation til at rette op på fejl og mangler, så der under en eventuel senere likviditetskrise ikke hersker tvivl om institutternes faktiske likviditetsberedskab og evne til at imødegå sine betalingsforpligtelser.

De 12 pengeinstitutter, der har været genstand for undersøgelse, er udvalgt med henblik på at opnå et bredt udsnit blandt store og små institutter. Det har også været et hensyn, at de udvalgte institutter understøttes af forskellige datacentraler.

Finanstilsynet vurderer, at konklusionerne fra denne temaundersøgelse er lige relevante for de institutter, der ikke har været genstand for undersøgelse i forhold til at sikre en retvisende opgørelse af LCR-opgørelse og dokumentation heraf. Pengeinstitutter, der ikke har været del i undersøgelsen bør derfor vurdere, om konklusionerne fra temaundersøgelsen kræver ændringer i instituttets LCR-opgørelse, forretningsgange og dokumentation.

Forretningsgange og dokumentation

Ledelsesbekendtgørelsens § 13 foreskriver, at pengeinstitutterne skal have forretningsgange på alle væsentlige risikoområder, og at disse skal være lettilgængelige, overskuelige og fyldestgørende. Bekendtgørelsens § 14 kræver desuden, at direktionen sikrer fornøden dokumentation for virksomhedens aktiviteter.

Opgørelse af virksomhedernes likviditet er et væsentlig risikoområde, og Finanstilsynet forventer derfor, at pengeinstitutterne har klare forretningsgange for opgørelse af virksomhedens LCR, som sikrer, at denne til enhver tid er

² Bekendtgørelse 2016-06-30 nr. 1026 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl, som ændret ved bkg 2018-05-09 nr. 461 og bkg 2019-07-08 nr. 710.

retvisende. Det indebærer blandt andet, at pengeinstitutterne dokumenterer og begrundet de metoder, virksomheden har valgt til opgørelse af virksomhedens likviditetsstrømme, jf. bekendtgørelsens bilag 4, stk. 12. Det er samtidig Finanstilsynets forventning, at virksomheden med passende frekvens vurderer, om disse metodevalg fortsat anses at være passende.

For de pengeinstitutter, der baserer deres likviditetsopgørelse på datagrundlag fra fællesejede datacentraler, indebærer ovenstående, at pengeinstitutterne aktivt tager stilling til datacentralens metodevalg og fuldstændigheden af det modtagne datagrundlag. Finanstilsynet forventer, at pengeinstitutterne dokumenterer denne stillingtagen, ligesom eventuelle korrektioner til datacentralernes grundlag dokumenteres. Finanstilsynet forventer, at dokumentationen omfatter begrundelse af de foretagne korrektioner.

Finanstilsynet finder generelt, at forretningsgange og dokumentation af LCR-opgørelsen er mangelfulde. Forretningsgange er i en række tilfælde ikke fyldestgørende og ofte ikke overskuelige.

Mange institutter baserer deres opgørelse helt eller delvist på rapporteringsløsninger fra datacentraler.

Af forskellige årsager forholder datacentralernes løsninger sig ikke til alle LCR-forordningens bestemmelser. Det kan være fordi, datacentralen i fællesskab med medlemsbankerne har vurderet, at det ikke er relevant for et flertal af medlemsbankerne, eller fordi de nødvendige oplysninger ikke findes i elektronisk læsbart format, og det er vurderet for omkostningsfuldt at fremskaffe disse. Begrænsninger i datacentralernes løsninger fritager imidlertid ikke institutterne fra at sikre, at LCR-forordningens bestemmelser implementeres retvisende for alle de forhold, der er relevante for det enkelte institut.

Finanstilsynet finder, at mange af de undersøgte institutter ikke i tilstrækkelig grad forholder sig kritisk til datacentralernes løsninger. Mange pengeinstitutter mangler forretningsgange og processer for løbende stillingtagen til, hvilke korrektioner til datacentralernes rapportering, der sikrer en retvisende opgørelse af deres LCR-krav.

Detailindskud

Detailindskud anses for stabile under forudsætning af, at indskuddet er omfattet af indskydergaranti og i øvrigt er enten en del af et etableret kundeforhold, der gør det særdeles usandsynligt, at det hæves eller er indsat på en anfordringskonto, jf. LCR-forordningens artikel 24, stk. 1. I opgørelsen af LCR forudsættes, at 5 pct. af disse indskud hæves i forbindelse med det likviditetsstress, der ligger til grund for LCR-forordningen. De nærmere bestemmelser fremgår af LCR-forordningens artikel 24.

Såfremt detailindskud overskrider 500.000 euro eller falder for et eller flere andre kriterier listet i LCR-forordningens artikel 25, stk. 2 forudsættes mellem 10 pct. og 20 pct. af disse at blive hævet i forbindelse med nævnte likviditetsstress. Blandt kriterierne er, om renten på indskuddet i væsentlig grad overstiger gennemsnittet for lignende detailprodukter, om indskuddet er et tidsindskud, der forfalder inden for 30 dage, eller om indskyderen er bosiddende i et tredjeland eller indskuddet er denomineret i fremmed valuta forskellig fra euro.

I henhold til LCR-forordningens artikel 25, stk. 3 skal institutterne anvende en udgående pengestrømssats på mellem:

- 10-15 pct., hvis indskuddet overstiger 500.000 euro eller to af de øvrige kriterier i artikel 25, stk. 2 er opfyldt.
- 15-20 pct., hvis indskuddet overstiger 500.000 euro og mindst ét af de øvrige kriterier i artikel 25, stk. 2. er opfyldt³
- 15-20 pct., hvis indskuddet falder for mindst 3 af kriterierne i artikel 25, stk. 2.

Det fremgår af artikel 25, stk. 3, at institutter, der ikke udfører eller afslutter vurdering af alle de i artikel 25, stk. 2 anførte kriterier skal anvende en udgående pengestrømssats på 15-20 pct. En række af de institutter, som ikke dokumenterer en vurdering af alle kriterier, benytter sig imidlertid af en udgående pengestrømssats på 10-15 pct.

Mange institutter forholder sig ikke eksplicit til alle de i artikel 25, stk. 2 nævnte kriterier.

Finanstilsynet vurderer, at nogle af de omtalte kriterier ikke er relevante for flere af de undersøgte institutter. Eksempelvis tager en række institutter ikke imod indskud i fremmed valuta.

Institutter skal i givet fald gennem forretningsgange mv. dokumentere, at instituttet ikke udbyder produkter med visse af de i artikel 25, stk. 2 beskrevne karakteristika. Hvis ikke institutterne aktivt forholder sig til alle kriterier, er der risiko for at eventuelle nye produkttyper introducerer likviditetsrisici, som ikke bliver adresseret.

Ingen af de undersøgte institutter har dokumenteret valget af den konkrete pengestrømssats i intervallerne 10-15 pct. og 15-20 pct.

³ Der er i den danske udgave af LCR-forordningen sket en fejloversættelse, hvor et "and" i den forhandlede engelske version er blevet oversat til "eller".

Ud fra et forsigtighedsprincip finder Finanstilsynet, at institutter, der ikke kan retfærdiggøre og dokumentere valget af en lavere udgående pengestrøms-sats bør anvende den højeste sats i det relevante interval, dvs. henholdsvis 15 pct. og 20 pct.

Pengeinstitutter, der ikke foretager vurdering i forhold til alle de i artikel 25, stk. 2 beskrevne kriterier, kan vælge ud fra et forsigtighedsprincip at anvende den høje udgående pengestrøms-sats på 20 pct. på alle detailindlån, der ikke er stabile i henhold til artikel 24 eller er undtaget fra LCR beregningen i henhold til artikel 25, stk. 4. Herved fritages pengeinstituttet fra kravet om dokumentation i forhold til forordningens artikel 25, stk. 2-3.

Detailindskud, der er undtaget fra LCR-beregningen

I henhold til LCR-forordningens artikel 25, stk. 4, kan institutter under visse forudsætninger udelukke bestemte klart definerede kategorier af detailindskud fra beregningen af udgående pengestrømme. Det kræver, at de i hvert enkelt tilfælde stringent anvender følgende bestemmelser på hele den pågældende indskudskategori, medmindre der foreligger en begrundet undtagelsituation for indskyderen:

- indskyderen må ikke hæve indskuddet inden 30 kalenderdage, eller
- hæves indskuddet inden 30 kalenderdage, skal indskyderen betale en dekort, der omfatter rentetabet mellem hævningstidspunktet og det kontraktlige forfaldstidspunkt, samt en væsentlig dekort, der ikke behøver at overstige de renter, der er påløbet for perioden mellem indskudstidspunktet og hævningstidspunktet.

Nogle institutter anvender disse bestemmelser til at udelukke forskellige pensionsindskud fra beregningen af udgående pengestrømme. Udbetaling af pensionsmidler sker under skatteregler, der indebærer højere beskatning ved udbetaling før pensionsalderen. Finanstilsynet finder, at denne højere beskatning er at siddestille med en væsentlig dekort, som generelt afholder pensionsindskyderen fra at hæve pensionen før tid. At dødsfald før pensionsalderen indebærer udbetaling til boet, betragter Finanstilsynet ikke som relevant i denne sammenhæng, da dette ikke kan sammenkædes med et likviditetsstress.

Pensionsindskyderen kan imidlertid vælge at flytte sin pension til et andet institut uden at udløse beskatning og uden prohibitive omkostninger i øvrigt.

Nogle institutter har i deres forretningsbetingelser indført, at flytning af pensionsindskud kræver et varsel på mindst 30 dage. Disse institutter kan udelukke pensionskonti fra beregningen af udgående pengestrømme, såfremt varslingskravet håndhæves stringent.

Andre institutter argumenterer, at administrative processer indebærer, at en flytning vil tage mere end 30 dage. Finanstilsynet finder ikke, at dette argument er tilstrækkeligt til at udelukke pensionskonti fra beregningen af udgående pengestrømme.

I udgangspunktet skal alle indskud, herunder indskud på pensionskonti, børneopsparing og lignende, der kan hæves eller flyttes inden for 30 dage uden væsentlig dekort medregnes i LCR-kravet med hele det indskudte beløb.

Det gælder i udgangspunktet også, hvor dele af indskuddet på kundens regning er investeret i eksempelvis aktier og obligationer, når disse balanceføres på instituttets aktivside.

Hvis de dele af indskuddet, der er investeret optræder på instituttets aktivside som behæftede, og hvor en flytning indebærer, at disse aktiver likvideres eller flyttes til et andet institut, kan det afgivende institut under særlige betingelser udelade beløbene i LCR-opgørelsen, jf. forordningens artikel 26.

En sådan behandling kræver imidlertid Finanstilsynets forudgående godkendelse af instituttets ansøgning herom. En ansøgning skal indeholde klar dokumentation for, hvordan de relevante pengestrømme er indbyrdes afhængige, og hvordan de opfylder de i artikel 26 anførte betingelser.

Udgående pengestrømme fra derivatforretninger

Overordnet set skal institutter, der gør brug af derivatforretninger mv., i henhold til artikel 30 indberette udgående pengestrømme som følge af:

- yderligere sikkerhedsstillelse som konsekvens af fald i værdien af den stillede sikkerhed i et stressscenario (artikel 30, stk. 1)
- virkningen af et negativt markedsscenario på kreditinstituttets derivattransaktioner, finansieringstransaktioner og andre kontrakter, hvis de er væsentlige (artikel 30, stk. 3)
- de forventede ud- og indgående nettopengestrømme, som forventes i løbet af 30 kalenderdage, fra derivatkontrakter mv. (artikel 30, stk. 4)

Ikke alle berørte institutter indberetter udgående pengestrømme fra yderligere sikkerhedsstillelse i overensstemmelse med kravene i artikel 30, stk. 1, idet der ikke skelnes korrekt mellem sikkerheder i form af kontanter og likviditetsgraden og dermed de deraf følgende haircuts for den stillede sikkerhed.

Enkelte af de berørte institutter udelader udgående pengestrømme som følge af virkningen af et negativt markedsscenario uden at dokumentere, hvorfor disse ikke betragtes som væsentlige, jf. bestemmelserne i artikel 30, stk. 3.

Afhængig af omfanget og karakteren af instituttets brug af derivater mm. kan kravet til yderligere sikkerhedsstillelse og eventuel også tvungen afvikling af dele af derivatporteføljen potentielt medføre store uventede likviditetsbehov.

Såfremt institutter, der gør brug af derivatforretninger, undlader at rapportere udgående pengestrømme i forbindelse med et negativt markedsscenario, skal instituttet derfor have metoder og processer, der dokumenterer, at sådanne udgående pengestrømme er uvæsentlige for instituttets likviditet i et likviditetsstress.

Fordringer i restance

Betingelsen for at kunne indregne indgående pengestrømme fra fordringer, der forfalder inden for de kommende 30 dage, er, at kunden/modparten ikke er i restance, og instituttet ikke har nogen formodning om, at kunden/modparten i løbet af de kommende 30 dage vil komme i restance.

Flere institutter indregner kontraktuelle indgående pengestrømme, selvom fordringen er i restance.

Dette opfylder ikke LCR-forordningens artikel 32, stk. 1. Hvis der ikke er sket betaling på en fordring, og dette ikke skyldes forglemmelser eller fejl, må det forventes at fremtidige fordringer inden for 30 dages vinduet heller ikke vil blive betalt.

Bilag

Finanstilsynet har undersøgt følgende udgående- og indgående pengestrømme:

Udgående pengestrømme fra stabile detailindskud, artikel 24:

1. Forretningsbetingelser for de detailindskud, som institutterne indregner som stabile detailindskud.

Udgående pengestrømme fra andre detailindskud, artikel 25:

1. Dokumentation for hvordan, instituttet afgør om indskud opfylder kriterierne i artikel 25 stk. 2.
2. Rentesats/rentesatser instituttet anser for i væsentlig grad at overstige gennemsnittet på lignende detailprodukter, jf. stk. 2, litra c punkt i).
3. Institutternes metode for den anvendte outflow-faktor i henhold til stk. 3.
4. Forretningsbetingelser/vilkår for alle typer af indskud, der i henhold til stk. 4 udelukkes fra LCR-beregningen.
5. Forretningsgange og arbejdsbeskrivelser for instituttets processer ved førtidig hævelse af tidsindskud, der i instituttet udelukkes fra LCR beregningen i henhold til stk. 4.

Supplerende udgående pengestrømme, artikel 30:

1. Dokumentation for opgørelse af supplerende udgående pengestrøm i forbindelse med sikkerhedsstillelse, jf. stk. 1.
2. Dokumentation for opgørelse af supplerende udgående pengestrøm som følge af virkningen af et negativt markedsscenario, jf. stk. 3.
3. Dokumentation for opgørelsen af forventede ud- og indgående netto-pengestrømme fra kontrakterne omhandlet i bilag II til CRR (forordning (EU) nr. 575/2013), jf. stk. 4.

Indgående pengestrømme, artikel 32:

1. Institutternes dokumentation for hvordan det sikres, at indgående pengestrømme fra eksponeringer, der er i restance, og for hvilke instituttet har grund til at forvente mislighold inden for 30 kalenderdage, *ikke* medtages som indgående pengestrømme.